

Plovdiv "Maritsa" Sebze Bitkileri Enstitüsü

Автор(и): Растителна защита
Дата: 05.02.2017 Брой: 2/2017

Maritsa Sebze Bitkileri Araştırma Enstitüsü (VCRI) – Plovdiv, sebze bitkileri ve patates ıslahı ile bunların yetiştirilme teknolojileri alanında bilimsel, uygulamalı-bilimsel ve hizmet faaliyetleri yürüten ulusal bir araştırma merkezidir. Bulgaristan'ın en büyük sebze üretim bölgesi olan Trakya Ovası'nda yer almaktadır.

Tarihçe

1930 yılında, Tarım Bakanlığı'nın emri ve Çar Boris III'ün Kraliyet Karamnamesi ile devletin Milyu S. Baltov'un özel çiftliğinden satın aldığı 3.634 dekar alan üzerinde, beş araştırmacı ile "*Devlet Tarımsal Deneme İstasyonu*" kurulmuştur. İstasyondaki araştırma çalışmaları sebze bitkileri, pirinç, yem ve lif bitkilerinin ıslahı ile sulama konularına yönelmiştir. İstasyonun kuruluşundan itibaren, yeni sebze çeşitleri oluşturmak amacıyla çok sayıda Bulgar ve yabancı domates, biber, lahanası, soğan, bezelye ve fasulye gibi bitkilere ait genotiplerin incelenmesine yönelik yoğun çalışmalar başlatılmıştır. Domates, biber ve fasulyede sürekli bireysel seleksiyon, kabakta bireysel-aile seleksiyonu, soğan ve lahanada ise grup-aile seleksiyonu gibi daha etkili ıslah yöntemleri uygulanmaya başlanmıştır. Şu biber çeşitleri geliştirilmiştir – Sivria 600, Kalinkov 800/7, Pazardzhishka Kapia

794, Kurtovska Kapia 1619; salatalık – Starozagorski langi-iyileştirilmiş; soğan – Lyaskovski 58, Plovdivski 10, Asenovgradska kaba 5; lahana – Kyose 17; fasulye – Mastilen 11b, Starozagorski cher ve diğerleri.

1932'de, domates ıslahında heterosisin kullanımı başlatılmıştır. Hristo Daskalov, çalışma arkadaşlarıyla birlikte **1934**'te heterotik çeşitlerin ıslahına başlamış, ilk olarak sera ve erkenci üretim için tasarlanan Zarya × Komet çeşitler arası kombinasyonunu oluşturmuştur. Bu hibrit çeşidin başarılı ifadesi ve hibrit tohum üretiminin mükemmel organizasyonu sayesinde, çeşit geniş çapta yayılmıştır. Bulgaristan'da domateste heterosisin gerçekten büyük başarısı, Hristo Daskalov'un sonraki ıslah çalışmalarına dayanmaktadır. Türler arası melezleme (*S. racemigerum* x *S. esculentum*, Zarya çeşidi) yoluyla çok kuvvetli, erkenci, yüksek biyolojik değere sahip ve *Cladosporium fulvum*'a dayanıklı, ancak nispeten küçük meyveli domates hatları geliştirmiştir. Bunlar No. 10, Plovdivska konserva, XXIVa, XXIV-2, XXIV-13, 123 ve diğerleridir. Bu hatların iri meyveli *S. esculentum* çeşitleriyle veya diğer hatlarla oluşturduğu F1 melezlerinde çok güçlü bir heterotik etki ve yeterli meyve büyüklüğü gözlenmiştir. *S. pimpinellifolium*'un katılımıyla, belirgin bir melez gücüne ve *Corynebacterium michiganense*'e dayanıklılığa sahip olan No. 3 ve No. 8 hatları oluşturulmuştur. İki yöntemin – türler arası melezleme ve heterosisin – birleştirilmesi yoluyla, hem meyvelerin kalitesi ve miktarı hem de dayanıklılık açısından bir heterotik etki elde edilmiştir. Bu şekilde oluşturulan en değerli F1 hibritlerinden biri olan No. 10 × Bison, Bulgaristan'daki erkenci üretim alanlarının %30'unu kaplamış; ayrıca Romanya, eski Yugoslavya ve SSCB'de de yayılmıştır. Bu şekilde, geç üretim için, salça yapımına uygun No. 10 × Rutgers ve Ogosta çeşitleri geliştirilmiştir.

1941'de istasyon, "Bahçe Bitkileri, Sulama ve Pirinç Yetiştiriciliği Tarım Enstitüsü"ne dönüştürülmüş ve **1943**'te "Maritsa Tarımsal Deneme Enstitüsü" adını almıştır. Akademisyen Pavel Popov, Hristo Daskalov, Zhechka Zhecheva ve diğerleri gibi bir dizi seçkin bilim insanı, 30'dan fazla farklı değerli sebze, yem bitkisi, pirinç vb. çeşitler geliştirmiştir. Başarılar hızla yaygınlaştırılmış ve enstitü saygın bir bilim birimi olarak kendini kabul ettirmiştir.

1949'dan sonra, hibrit tohum elde etme teknolojilerinin iyileştirilmesi ve geliştirilmesi başlamış; birim alan başına ortalama verimler de sürekli artmıştır. Bu başarılar **Bulgaristan'ı, heterotik çeşitlerin geniş ölçekli uygulamada kullanımı açısından dünyada birinci sıraya yerleştirmiştir!**

1956'da enstitü, Sektörel Sebze Bitkileri Enstitüsü'ne dönüştürülmüş ve Gorna Oryahovitsa, Negovan ve Samokov'daki istasyonlarla birlikte sebzeler, patates, karpuz, kavun, çiçekler ve mantarlar üzerine araştırma ve uygulama faaliyetleri yürüten karmaşık bir bilim organizasyonu haline gelmiştir.

Sonraki yıllarda enstitü, sebze üretiminin tüm yönlerine ilişkin görevleri başarıyla çözen birim olmuştur. Islah faaliyetiyle ayrılmaz bir bağlantı içinde olan laboratuvar çalışmaları geliştirilmiştir. Sebze bitkileri fizyolojisi ve agrokimyası laboratuvarları kurulmuştur. Mekanik hasada uygun çok sayıda bezelye, domates, biber ve fasulye çeşidi geliştirilmiş; bunların mekanize yetiştirilmesi ve hasadı için yeni endüstriyel teknolojiler geliştirilmiştir. Domateste ıslah ve iyileştirme çalışmalarına özel önem verilmiştir. Yeni dayanıklılık geni donörlerinin araştırılması ve incelenmesi başlatılmış ve ıslah materyalinin çeşitli hastalıklara karşı dayanıklılığının test edilmesi ve değerlendirilmesi

için yöntemler geliştirilmiştir. ***Bu gen donörleri bugün hala Bulgaristan'da ve yurtdışında ıslah uygulamalarında kullanılmaktadır!***

Bugün, VCRI “Maritsa” 1.900 dekar işlenebilir araziye, çelik konstrüksiyonlu 17.5 dekarın üzerinde sera yapısına ve plastik örtülü 2.5 dekar seraya sahiptir. Bilimsel araştırmalardaki ana pay, sebze bitkilerinin ıslahı, çeşit muhafazası ve tohum üretimidir.

Enstitünün gelişimindeki önemli bir aşama, Eğitim ve Bilim Bakanlığı'na bağlı Bilim Araştırma Fonu tarafından finanse edilen projelere ve Avrupa Çerçeve Programları – FP 6, FP 7 ve Horizon 2020 kapsamında finanse edilen projelere katılımıdır. Bu fonların yardımıyla modern bir laboratuvar altyapısı inşa edilmiş, vejetasyon tesisleri ve fitotron odaları modernize edilmiş ve tohumların 4 °C'de kısa süreli depolanması için odalar yapılmıştır. Önemli sayıda bilim insanı, önde gelen Avrupa üniversiteleri ve enstitülerinde uzmanlaşmıştır. VCRI yapısı içinde, PHARE programı kapsamındaki başarılı bir proje sayesinde, VCRI “Maritsa”nın araştırma programının pratik yönelimi göz önünde bulundurulduğunda önemli bir birim olan bir Teknoloji Transfer Merkezi kurulmuştur.

Yapı

“Islah, Çeşit Muhafazası ve İntrodüksiyon” Bölümü

Başkan: Doçent, PhD Stanislava Grozev

Bölüm, domates, biber, salatalık, lahana, bezelye ve fasulye, soğan, sarımsak ve patates ıslahı gruplarının yanı sıra şu laboratuvarları içermektedir: kalite; doku kültürleri; fizyoloji; viral hastalıklara karşı bağışıklık; sitoloji ve moleküler biyoloji.

“Sebze Üretiminde Teknolojiler” Bölümü

Başkan: Doçent, PhD Hriska Boteva

Bölüm, tarla ve sera sebze üretimi agrote